

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λέει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Ενίσχυση των ικανοτήτων γυναικών υποψηφίων για δημόσια αξιώματα και εκπροσώπων των μέσων ενημέρωσης για τη συμμετοχή τους στον δημόσιο διάλογο στην Ελλάδα – GENDER PUBLIC DEBATE

Εκδηλώσεις

- «100 Χρόνια από το Σύνταγμα της Βαϊμάρης»

Τι μας λέει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare

Mark Tushnet, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, Πανεπιστήμιο Harvard

Σχεδόν ό,τι έχω διαβάσει σχετικά με τον τρόπο που η Joan Biskupic παρουσιάζει την απόφαση NFIB κατά Sibelius επιβεβαιώνει την ήδη επικρατούσα αντίληψη ότι ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Ρόμπερτς «άλλαξε» την ψήφο του στην υπόθεση. Καταλήγοντας, η Biskupic αναφέρεται στην «αλλαγή της καρδιάς» του Roberts. Ωστόσο, ο τρόπος που παρουσιάζει τα γεγονότα δεν καταδεικνύει ούτε αλλαγή ψήφου ούτε αλλαγή καρδιάς.

Σύμφωνα με την Biskupic, κατά τη διάσκεψη για την υπόθεση ο δικαστής Roberts «αισθάνθηκε εξίσου έντονα με τους άλλους τέσσερις δικαστές της πλειοψηφίας τη βαρύτητα της ρήτρας εμπορίου». Ο ίδιος «ψήφισε υπέρ της επέκτασης του Medicaid, ωστόσο εξέφρασε κάποια επιφύλαξη για αυτή τη διάταξη». «Δεν διεξήχθη ψηφοφορία σχετικά με την αρμοδιότητα του Κογκρέσου να φορολογεί».

Στη συνέχεια ο Roberts άρχισε να γράφει την γνώμη του. Εκεί διατήρησε τη θέση που είχε λάβει στη διάσκεψη, ότι η ατομική υποχρέωση δεν ήταν συμβατή με τη ρήτρα εμπορίου. Θεωρούσε προφανώς ότι αυτό θα οδηγούσε στην ακύρωση μόνο δύο διατάξεων. Ο δικαστής Kennedy (ορθώς νομίζω) απέρριψε τη θέση αυτή, θεωρώντας ότι χωρίς αυτές τις διατάξεις το σύστημα θα καθίστατο μη βιώσιμο (και θα έπρεπε να απορριφθεί επειδή οι δύο διατάξεις ήταν αδύνατο να διαχωρισθούν από το όλο σύστημα). Αλλά αυτό, μου φαίνεται, είναι εντελώς διαφορετικό από το αφήγημα περί αλλαγής γνώμης.

Αφού επεξεργάστηκε το ζήτημα της ρήτρας εμπορίου «στα μέσα Απριλίου, ο Ρόμπερτς εισήλθε σε μια νέα περιοχή», εξερευνώντας τη δυνατότητα να θεωρηθεί η ατομική υποχρέωση φόρος και κριθεί σύμφωνα με το Σύνταγμα βάσει αυτής της ρήτρας.

«Ο Ρόμπερτς αποφάσισε ότι θα μπορούσε να αντλήσει επιχειρήματα από την εξουσία φορολόγησης». «Μέχρι τις αρχές Μαΐου» έγραφε πια τη γνώμη του με αυτή τη βάση.

Αυτή η εκδοχή των γεγονότων ΔΕΝ ΔΕΙΧΝΕΙ ΟΤΙ Ο ROBERTS ΑΛΛΑΞΕ ΓΝΩΜΗ για οποιοδήποτε ζήτημα. Από την αρχή ήταν της γνώμης ότι η ατομική εντολή είναι αντισυνταγματική στο πλαίσιο της ρήτρας εμπορίου και συνέχισε να το πιστεύει. Και δεν είχε σκεφτεί αρχικά τίποτα για το ζήτημα του φόρου, αλλά όταν ασχολήθηκε με αυτό κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ατομική υποχρέωση μπορεί να ερμηνευθεί ως φόρος και ως εκ τούτου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λέει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

ήταν συνταγματική.

Τι συνέβη όμως με την επέκταση του Medicaid; Θυμηθείτε, είχε «εκφράσει κάποια επιφύλαξη» σχετικά με τη συνταγματικότητά του. Η Biskuric δεν λέει πολλά για το πώς επεξεργάστηκε στο μυαλό του ο Roberts αυτό το ζήτημα καθώς συνέτασσε τη γνώμη του για την απόφαση, αλλά φαίνεται αρκετά σαφές ότι η άποψή του για τον "εξαναγκασμό" ήταν ο τρόπος με τον οποίο μεταμόρφωσε την αρχική του επιφύλαξη σε δικαστική απόφαση.

Σύμφωνα με την Biskuric οι δικαστές «Breyer and Kagan διαφώνησαν με τη νέα σκέψη του Ρόμπερτς για το Medicaid, αλλά ήταν πραγματιστές». Ήταν πρόθυμοι να τον συναντήσουν στα μισά του δρόμου αν υπήρχε η πιθανότητα ο Ρόμπερτς να ρίξει την κρίσιμη ψήφο για να σωθεί η συνταγματικότητα της ατομικής εντολής. Αναφέρει επίσης ότι τον Μάιο οι διαπραγματεύσεις ήταν σε τέτοιο στάδιο ώστε εξακολουθούσαν να θεωρούν ότι αυτό αποτελεί μια απίθανη εκδοχή. Αυτό σημαίνει ότι οι Breyer και Kagan ψήφισαν μαζί με τον Roberts για τον περιορισμό της επέκτασης του Medicaid για να εξασφαλίσουν την ψήφο του στο ζήτημα του φόρου. Εδώ το χρονοδιάγραμμα που δίνει είναι κάπως ασαφές και κατά τη γνώμη μου λείπουν κάποιες πρόσθετες πληροφορίες (όπως ο οι πηγές που είχε και οι ακριβείς δηλώσεις που έκαναν), η αποτύπωση των γεγονότων δεν μου φαίνεται απολύτως εύλογη και δεν μοιάζει να συμφωνεί με τη δυναμική του τρόπου με τον οποίο γράφονται οι δικαστικές γνώμες.

Για να το θέσω όσο το δυνατόν σαφέστερα, θεωρώ απίθανο ότι ο καθένας είπε ή σκέφτηκε: «Εγώ/εκείνος (ο John Roberts) θα εγκαταλείψω/ει το επιχείρημα του φόρου εκτός εάν αυτοί /εμείς (οι Breyer και Kagan) συμπλεύσουν/ουμε με μένα/εμάς στο ζήτημα της επέκτασης του Medicaid». Και ίσως αξίζει να το επισημάνω ότι άρα, για το λόγο αυτό, οι μόνοι που «άλλαξαν το μυαλό τους» ήταν ο Breyer και Kagan.

Η πιο μινιμαλιστική εξήγηση είναι σύμφωνη με την αποτίμηση της Biskuric: Οι δικαστές, όλοι τους, ψήφισαν με τον τρόπο που το έκαναν, διότι θεωρούσαν ότι αυτό υπαγόρευε η ορθότερη εκδοχή του δικαίου. (Για να είμαι σαφής, αυτό δεν σημαίνει ότι νομίζω πως απλά επιτηρούσαν ως διαιτητές την τήρηση των κανόνων του παιχνιδιού. Η γνώμη τους για το τι υπαγορεύει το δίκαιο είναι απολύτως πολιτική, αλλά είναι ταυτόχρονα, όπως είπε η δικαστής Kagan, και απολύτως νομική)

* Προσωπικά, θα ήμουν σκεπτικός εάν το υλικό προέρχεται από βοηθούς των δικαστών, οι οποίοι γενικά πιστεύουν ότι κατανοούν καλύτερα τη δυναμική του Δικαστηρίου από ό,τι κάνουν στην πραγματικότητα.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

<https://balkin.blogspot.com, 30/3/2019>

Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, Πρόεδρος του Ιδρύματος Τσάτσου

Από την ψηφοφορία που θα πραγματοποιηθεί σήμερα στη Βουλή για την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης της συνταγματικής αναθεώρησης φαίνεται να προκύπτει ένα αποτέλεσμα που λίγοι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λέει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

μπορούσαν να προβλέψουν πριν από λίγες εβδομάδες. Όλα δείχνουν ότι τέσσερα κρίσιμα άρθρα για τη λειτουργία του πολιτικού μας συστήματος θα υπερψηφιστούν με ευρύτατη πλειοψηφία, που θα υπερβαίνει κατά πολύ τις 180 ψήφους, με τη στήριξη τόσο της κυβερνητικής πλειοψηφίας όσο και της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Πιο συγκεκριμένα, τα άρθρα αυτά ρυθμίζουν την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας, την ποινική ευθύνη των υπουργών, τη βουλευτική ασυλία και την ανάδειξη των μελών των ανεξάρτητων αρχών.

Ποιες είναι οι θεσμικές και πολιτικές συνέπειες μιας τέτοιας εξέλιξης; Κατ' αρχάς η επίτευξη αυτών των αυξημένων πλειοψηφιών ως προς τα τέσσερα αυτά κρίσιμα άρθρα συνεπάγεται ότι η αναθεωρητική Βουλή που θα αναδειχθεί μετά τις ερχόμενες εκλογές θα έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει στην τροποποίηση των άρθρων αυτών με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των βουλευτών, δηλαδή θα αρκούν 151 ψήφοι. Αυτό σημαίνει ότι, αν επιβεβαιωθούν οι δημοσκοπήσεις, η σημερινή αξιωματική αντιπολίτευση, ενδεχομένως με τη σύμπραξη ενός μικρού αριθμού βουλευτών, θα μπορεί κατά βούληση να διαμορφώσει το περιεχόμενο των άρθρων αυτών, χωρίς να απαιτείται να συναινέσει η αξιωματική αντιπολίτευση.

Τη θεσμική τομή και, παράλληλα, τη μεγάλη πολιτική είδηση, αν επιβεβαιωθούν τα προηγούμενα, αποτελεί ότι η επόμενη κοινοβουλευτική πλειοψηφία θα έχει τη δυνατότητα να αναθεωρήσει το άρθρο 32, έτσι ώστε να απεμπλακεί η προεδρική εκλογή από το ενδεχόμενο πρόωρης διάλυσης της Βουλής. Άρα η εκλογή Προέδρου, που θα πραγματοποιηθεί τον ερχόμενο Ιανουάριο, δεν θα συνιστά πλέον ένα υπερόπλο στα χέρια της αξιωματικής αντιπολίτευσης για την προκήρυξη πρόωρων εκλογών. Ένα τέτοιο σενάριο αποτελεί πάντα ωρολογιακή βόμβα για την εκάστοτε κυβέρνηση και, πολύ περισσότερο, για την κυβέρνηση που θα προκύψει από τις ερχόμενες εκλογές, αφού οι μεθεπόμενες εκλογές θα πραγματοποιηθούν με το σύστημα απλής αναλογικής που θεσμοθέτησε πριν από λίγους μήνες ο ΣΥΡΙΖΑ.

Θα αναρωτηθεί κανείς, γιατί να εκχωρήσει μια τέτοια δυνατότητα στην επόμενη κοινοβουλευτική πλειοψηφία ο ΣΥΡΙΖΑ, αφού μπορεί κάλλιστα να αποσύρει έναν αριθμό βουλευτών του από την ψηφοφορία για τα κρίσιμα άρθρα; Το πράττει για λόγους πολιτικής αξιοπιστίας, υπερβαίνοντας τον κακό του θεσμικό εαυτό; Μήπως θρέφει την ψευδαίσθηση ότι θα κερδίσει τις επόμενες εκλογές; Ή προσδοκά ότι οι κατευθύνσεις της παρούσας Βουλής θα δεσμεύσουν το περιεχόμενο των διατάξεων που θα τροποποιήσει η επόμενη Βουλή;

Τίποτα από όλα αυτά. Στην πραγματικότητα προκρίνει ως μείζονος σημασίας να ρίξει τη Νέα Δημοκρατία με το τυρί της αναθεώρησης της προεδρικής εκλογής στη φάκα της πενταετούς συνταγματικής προθεσμίας για την έναρξη μίας νέας αναθεωρητικής διαδικασίας. Έτσι θα αποτρέψει την επόμενη πλειοψηφία από το να ξεκινήσει άμεσα μία νέα διαδικασία αναθεώρησης, στην οποία θα υιοθετηθούν αλλαγές μείζονος ιδεολογικοπολιτικής βαρύτητας όπως η αναθεώρηση του άρθρου 16 για την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων και η κατοχύρωση του λεγόμενου χρυσού δημοσιονομικού κανόνα που πρότεινε η Νέα Δημοκρατία. Την

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λείπει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

τελευταία λέξη μπροστά σε αυτό το δίλημμα θα έχει βέβαια η κυβερνητική πλειοψηφία που θα προκύψει από τις ερχόμενες εκλογές.

Πηγή: «Τα Νέα», 14/3/2019

Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;

Νίκος Αλιβιζάτος, Ομότιμος καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Διαψεύδοντας όσους είχαν σπεύσει να προεξοφλήσουν την υπαναχώρησή του στο ζήτημα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, ο ΣΥΡΙΖΑ ψήφισε τελικά υπέρ της αναθεώρησης του άρθρου 32 του Συντάγματος. Ετσι, χάρη στις ψήφους και της Ν.Δ., η σχετική πρόταση συγκέντρωσε τον εντυπωσιακό αριθμό των 224 ψήφων. Τούτο σημαίνει ότι, στην επόμενη Βουλή, ο νικητής των εκλογών δεν θα χρειάζεται 180 ψήφους για να αποσυνδέσει την προεδρική εκλογή από τη διάλυση της Βουλής.

Πρόκειται για ένα πολύτιμο δώρο προς τη Ν.Δ., η οποία, όπως όλα δείχνουν, θα είναι η νικήτρια των προσεχών εκλογών. Αν, μάλιστα, η τελευταία διαθέτει στην επόμενη Βουλή αυτοδύναμη πλειοψηφία, η κυβέρνηση που θα σχηματίσει θα έχει τετραετή προοπτική. Άλλο ένα αναπάντεχο δώρο του ΣΥΡΙΖΑ προς τον μεγάλο αντίπαλό του. Διότι θα πρόκειται για επιστροφή στην προ των μνημονίων εποχή των μονοκομματικών κυβερνήσεων, που άλλοτε κατάγγελλε. Και η επιστροφή αυτή στο «φαύλο» παρελθόν θα είναι «καθολική», εφόσον η Ν.Δ. καταφέρει να επαναφέρει το μόνους –αν όχι των 50, 30 έστω βουλευτών– υπέρ του πρώτου κόμματος, με αλλαγή του εκλογικού νόμου του ΣΥΡΙΖΑ.

Πού να οφείλεται η απροσδόκητη αυτή αλλαγή πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ; Να πρόκειται για ξαφνική ωρίμανση περί τα συνταγματικά, ή για τακτικό ελιγμό, ο οποίος αποβλέπει σε άλλα οφέλη;

Σύμφωνα με την πρώτη άποψη, ο κ. Τσίπρας είναι αποφασισμένος «να τα δώσει όλα» στις επόμενες εκλογές. Απέφυγε έτσι μια κίνηση που θα φανέρωνε ηττοπάθεια, αφού μια αλλαγή πλευσης για το άρθρο 32, θα ισοδυναμούσε με έμμεση παραδοχή ότι η Ν.Δ. θα κερδίσει τις προσεχείς εκλογές. Αυτό, όπως πιστεύω, ήταν το νόημα της ακόλουθης αποστροφής της ομιλίας του κ. Τσίπρα προς τους βουλευτές του, την περασμένη Τετάρτη: η κάλη των εθνικών εκλογών θα είναι «και η κάλη όπου οι Έλληνες δεν θα ψηφίσουν μόνο για ποια κυβέρνηση θέλουν. Θα ψηφίσουν και για ποιο Σύνταγμα θέλουν».

Η ερμηνεία του τακτικού ελιγμού, την οποία μεταξύ άλλων συμμαρτίζεται και ο συνάδελφος Ξ. Κοντιάδης (βλ. «Νέα» 14/3/2019), υποστηρίζει ότι ο κ. Τσίπρας, με την υπερψήφιση της αναθεώρησης του άρθρου 32, επιχειρεί να παγιώσει τη Ν.Δ. στο παιχνίδι μιας κολοβωμένης αναθεώρησης, θέτοντάς την μπροστά στο ακόλουθο δίλημμα: είτε να προχωρήσει αμέσως στην αλλαγή του άρθρου 32, για να έχει το κεφάλι της ήσυχο, μεταθέτοντας έτσι υποχρεωτικά στο άδηλο μέλλον την αναθεώρηση διατάξεων ιδεολογικά πολύ σπουδαιότερων γι' αυτήν, όπως είναι τα άρθρα 16 και 24. Είτε να ματαιώσει την τρέχουσα αναθεώρηση (καταψηφίζοντάς την στο σύνολό της), προκειμένου να ξεκινήσει

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λείπει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

αμέσως μετά, στην επόμενη Βουλή, τη «δική» της αναθεώρηση, με την ελπίδα ότι θα την ολοκληρώσει στη μεθεπόμενη.

Ομως, αν η Ν.Δ. δεν καταφέρει να συγκεντρώσει στην επόμενη Βουλή (μόνη ή με τους συμμάχους της) 180 ψήφους, οι κίνδυνοι που περικλείει γι' αυτήν το εν λόγω σχέδιο είναι προφανείς: από τη μια η σφοδρή πιθανότητα να διαλυθεί η επόμενη Βουλή τον Μάρτιο του 2020, λόγω αδυναμίας εκλογής Προέδρου. Και, από την άλλη, το ενδεχόμενο να μη συγκεντρώσει η Ν.Δ. σε δύο συνεχόμενες Βουλές την αναγκαία πλειοψηφία, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να προχωρήσει στην επιθυμητή γι' αυτήν αναθεώρηση. Θα πρόκειται για παιχνίδι υψηλού πολιτικού ρίσκου, το οποίο αμφιβάλλω αν ένας εχέφρων πολιτικός, όπως ο Κυριάκος Μητσοτάκης, θα θελήσει να αναλάβει. Πολύ περισσότερο που, όπως έχουν υπαινιχθεί έγκριτοι συνάδελφοι, όπως οι κ. Βενιζέλος και Φλογαίτης, εκτός από την αναθεώρηση του άρθρου 16, υπάρχουν και άλλοι τρόποι για να ξεπεραστεί στην πράξη η αναχρονιστική απαγόρευση των μη κρατικών πανεπιστημίων.

Σε κάθε περίπτωση, εκτός από το άρθρο 32, συνιστά έκπληξη πρώτου μεγέθους το ότι συγκέντρωσαν πάνω από 180 ψήφους οι προτάσεις για αναθεώρηση άρθρων τόσο σημαντικών όσο τα άρθρα 62 (βουλευτική ασυλία), 86 (ποινική ευθύνη υπουργών), 68 (εξεταστικές επιτροπές) και 101Α (ανεξάρτητες αρχές). Αν σε αυτά προσθέσει κανείς και την εξίσου θετική κατά τη γνώμη μου νομιμοποίηση από τον ΣΥΡΙΖΑ διατάξεων τις οποίες απέφυγε να αγγίξει, όπως το άρθρο 107 για τα κεφάλαια εξωτερικού και τη φορολογική μεταχείριση της ελληνόκτητης ναυτιλίας, θα αντιληφθεί ότι, με αφορμή τη συνταγματική αναθεώρηση, σημειώθηκε αθόρυβα μια εντυπωσιακή σύγκλιση. Κάτι που δίχως άλλο προετοίμασε από τον περασμένο Νοέμβριο η Επιτροπή Αναθεώρησης με την ουσιαστική δουλειά της και που δείχνει ότι οι Έλληνες βουλευτές δεν είναι τόσο αποκομμένοι από την κοινωνία όσο υποστηρίζουν ορισμένοι. Μήπως, πίσω από τα συνθήματα του συρμού, έχει αρχίσει να σχηματίζεται μια ελπιδοφόρα συναίνεση για τα βασικά;

Πράγματι, αν στη συνταγματική αναθεώρηση προσέθετε κανείς την de facto σύμπλευση των δύο μεγάλων κομμάτων σε θέματα για τα οποία μέχρι χθες διαφωνούσαν «κάθετα», όπως ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της χώρας, η καταδίκη του εθνολαϊκισμού στο πρόσωπο δημαγωγών όπως ο Β. Ορμπαν, η υψηλή προτεραιότητα που αποδίδουν στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων, και –τολμώ πλέον να πω– η αποδοχή της συμφωνίας των Πρεσπών, το εμφυλιοπολεμικό σκηνικό του 2015 φαίνεται να ξεπερνιέται.

Δίχως άλλο, για τον κ. Τσίπρα, μερικά βασικά ερωτήματα παραμένουν αμείλικτα: ο καλόπιστος παρατηρητής, ακόμη και αν ξεχνούσε τα ψέματα και τις ακρότητες της περιόδου 2010-2015, θα δυσκολευόταν πολύ να κλείσει τα μάτια στον διχαστικό λόγο που εξακολουθεί να καλλιεργεί. Για παράδειγμα, μετά τη διαφαινόμενη περιθωριοποίηση των κ. Βορίδη και Γεωργιάδη, είναι αδιανόητο να κατηγορεί τη Ν.Δ. ως «ακροδεξιό» και ακραία νεοφιλελεύθερο κόμμα. Προπάντων, όμως, ο ίδιος παρατηρητής δεν θα μπορούσε με τίποτα να παραβλέψει ότι ο κ. Πολάκης,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λείπει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

παραμένει υπουργός και ότι ο κ. Παπαγγελόπουλος εξακολουθεί να ασκεί την επιρροή του στον χώρο της Δικαιοσύνης. Δεν αντιλαμβάνεται ο κ. Τσίπρας ότι πρόσωπα σαν και αυτά –ξέχασα τον κ. Κυρίτση!– δηλητηριάζουν την πολιτική ζωή της χώρας; Επανερχόμενος στο αρχικό ερώτημά μου, νομίζω ότι είναι πρόωρο να αποφανθεί κανείς ότι –στο θεσμικό τουλάχιστον επίπεδο– ο ΣΥΡΙΖΑ ενηλικιώθηκε. Πολλά στελέχη του, όπως π.χ. οι κ. Κατρούγκαλος και Δουζίνας, φροντίζουν κάθε τόσο να μας θυμίζουν τις αμαρτίες της πρώτης νεότητάς του. Και δεν είναι λίγες οι αναθεωρητικές προτάσεις του που προβάλλουν τον «κινηματικό» εαυτό του.

Με την προχθεσινή ψήφο του, πάντως, ο ΣΥΡΙΖΑ έδειξε ότι, την ανάγκη φιλοτιμίας ποιούμενος, έχει αρχίσει σιγά σιγά να προσγειώνεται στην πραγματικότητα ενός κόσμου τον οποίο, μέχρι πριν από λίγο, προσποιούνταν ότι αγνοεί ή –έστω– κοίταζε περιφρονητικά.

Πηγή: «Η Καθημερινή», 17/3/2019

Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης

Γιώργος Σωτηρέλης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Με δεδομένο το αποτέλεσμα της πρώτης ψηφοφορίας ως προς την συνταγματική αναθεώρηση και εν αναμονή της δεύτερης θα είχε νομίζω ιδιαίτερο ενδιαφέρον να επιχειρηθεί μια πρώτη απάντηση σε δύο αλληλένδετα ερωτήματα που αιωρούνται πάνω από τις επιστημονικές ή επιστημονικοφανείς αναλύσεις αυτής της περιόδου. Μπορεί πράγματι μια αναθεώρηση να έχει «προοδευτικό πρόσημο»; Και αν ναι, έχει τέτοιο πρόσημο το αναθεωρητικό εγχείρημα του ΣΥΡΙΖΑ;

Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά δεν είναι ούτε εύκολη ούτε μονοσήμαντη.

Είναι αναμφίβολο, εν πρώτοις, ότι η συνταγματική πολιτική, της οποίας απόρροια είναι οι προτάσεις αναθεώρησης, είναι υποσύνολο της ευρύτερης πολιτικής και εκπορεύεται από κομματικές δυνάμεις με αντικρουόμενες αξιακές επιλογές, ως προς τον ρόλο του κράτους, το πολιτικό σύστημα και την σημασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Αντίθετα, η λογική της «ουδέτερης αναθεώρησης», με αποκήρυξη κάθε ιδεολογικού προσήμου στο όνομα των γενικότερων συμφερόντων του «λαού» και της «πατρίδας», έχει την ίδια αξία με την γενικότερη θέση περί «άχρωμων» μεταρρυθμίσεων, που υπηρετούν δήθεν, άνευ ετέρου, τον επιβαλλόμενο «εκσυγχρονισμό» (ο οποίος όμως συνήθως ταυτίζεται –παρά τις αόριστες και παραπλανητικές διακηρύξεις– με την άκριτη προσαρμογή στην σημερινή καταθλιπτική πραγματικότητα του «αχαλίνωτου καπιταλισμού»).

Είναι αλήθεια, βέβαια, ότι για να γίνει αναθεώρηση απαιτείται ευρύτερη συναίνεση (τουλάχιστον 3/5 σε μια από τις δύο εμπλεκόμενες Βουλές). Ωστόσο, η συναίνεση αυτή δεν είναι υποχρεωτικό να περιλαμβάνει και τους δύο βασικούς αντιτιθέμενους πολιτικούς πόλους (Αριστερά – Δεξιά). Το πώς και με ποιους όρους θα εκφρασθεί είναι συνάρτηση των ευρύτερων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λείπει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

κοινωνικοπολιτικών συσχετισμών που διαμορφώνονται σε μια δεδομένη συγκυρία, δηλαδή των συσχετισμών των οποίων την θεσμική αποτύπωση αποτελεί –σε τελευταία ανάλυση και με πολλαπλές έστω διαμεσολαβήσεις και διαθλάσεις– και η ίδια η συνταγματική αναθεώρηση.

Τα παραπάνω, πάντως, δεν σημαίνουν ότι δεν υπάρχουν και άλλες κρίσιμες αντιθέσεις, που ενδέχεται υπό προϋποθέσεις να επισκιάζουν την κύρια αντίθεση Αριστεράς-Δεξιάς και να εμφανίζονται σαν κυρίαρχες. Τέτοιες είναι, για παράδειγμα, οι αντιθέσεις Δημοκρατία-Ολοκληρωτισμός και Ευρώπη-Αντιευρώπη, οι οποίες από τη φύση τους συνεπάγονται πολύ ευρύτερες πολιτικές συμμαχίες και ενδέχεται να επικαθορίζουν, σε μια δεδομένη συγκυρία, τις θεσμικές επιλογές. Επίσης, σε περιόδους κρίσης, σαν αυτή που ταλανίζει τη χώρα μας, είναι εύλογο να διαμορφώνονται, συγκυριακά έστω, ετερόκλητες συσπειρώσεις και αντισυσπειρώσεις, που υπερβαίνουν τις παραδοσιακές ιδεολογικοπολιτικές αντιθέσεις.

Όλα αυτά επιτάσσουν πράγματι, υπό συγκεκριμένους πολιτικούς όρους, την πρόταξη ευρύτατων διακομματικών συναινέσεων και συγκλίσεων, προκειμένου να διασφαλισθεί η προστασία των θεμελιωδών αρχών και των βασικών κοινωνικών κατακτήσεων της σύγχρονης συνταγματικής δημοκρατίας.

Με αυτά τα δεδομένα, το ερώτημα αν νοείται «προοδευτική» αναθεώρηση πρέπει μεν να απαντηθεί κατ' αρχήν καταφατικά, αλλά υπό ένα ευρύτερο πρίσμα, συναρτώμενο ευθέως με τρία αλληλένδετα ερωτήματα: πρώτον, ποιες πολιτικές δυνάμεις συσπειρώνονται γύρω από τις αναθεωρητικές πρωτοβουλίες, δεύτερον που αποβλέπουν αυτές οι πρωτοβουλίες και τρίτον πόσο πολιτικά και θεσμικά πρόσφορες αποδεικνύονται στην πράξη, σε μια δεδομένη κοινωνικοπολιτική συγκυρία.

Υπό αυτό το τριπλό πρίσμα, μπορούμε να αποτιμήσουμε τόσο τις δύο προηγούμενες αναθεωρητικές πρωτοβουλίες όσο και την σημερινή:

A. Η αναθεώρηση του 1986, με βάση τα ανωτέρω κριτήρια, ήταν εν μέρει μόνο προοδευτική. Απάλλαξε μεν, με συμφωνία μόνον των «προοδευτικών» δυνάμεων, την πολιτική ζωής από την ιδιότυπη «κηδεμονία» που της είχε επιβάλει, μέσω του Συντάγματος του 1975, ο πατριάρχης της συντηρητικής παράταξης Κωνσταντίνος Καραμανλής, αλλά εν τέλει όχι μόνο παρέμεινε – κακώς – μονοθεματική αλλά και εκκόλαψε, στο όνομα της ενίσχυσης της Βουλής, τον πρωθυπουργοκεντρισμό.

B. Η αναθεωρητική πρωτοβουλία του 1995 στην αφετηρία της υπήρξε προοδευτική. Ωστόσο, παρά το ότι οι συσχετισμοί ήταν επίσης πρόσφοροι, η αρχική στόχευση του Ανδρέα Παπανδρέου για ευρείες και τολμηρές τροποποιήσεις τέθηκε, μετά τις εκλογές του 1996, στην προκρούστεια κλίση μιας μονομερούς συμφωνίας ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, με αποτέλεσμα να εξελιχθεί στην άχρωμη, άοσμη και πλαδαρή αναθεώρηση του 2001 (με αρκετές πάντως τροποποιήσεις προς την ορθή κατεύθυνση).

Γ. Το αναθεωρητικό εγχείρημα του ΣΥΡΙΖΑ σφραγίσθηκε εξ αρχής από τον εγγενή αριστερισμό του, ο οποίος, βέβαια, κάθε άλλο παρά συνεπάγεται όντως προοδευτικές επιλογές. Όχι μόνον διότι είναι εκτός τόπου και χρόνου, ως προς τους πραγματικούς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λέει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

κοινωνικοπολιτικούς συσχετισμούς σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και διότι οδηγεί αρχικά μεν σε «αυταπάτες», στην συνέχεια σε άτακτη υποχώρηση και συντηρητικές αναδιπλώσεις και εν τέλει σε αποτυχία πραγμάτωσης έστω και μέρους των διακηρυσσόμενων μαξιμαλιστικών στόχων.

Αυτό ακριβώς συνέβη και με την εν εξελίξει αναθεώρηση. Ο ΣΥΡΙΖΑ ούτε είχε ούτε απέκτησε, στην πορεία, σοβαρή και ρεαλιστική προοδευτική συνταγματική πολιτική. Από τις ανεκδιήγητες και εκτός της ισχύουσας έννομης τάξης αντιλήψεις περί «συντακτικής συνέλευσης» και «συνταγματικού δημοψηφίσματος» (στις οποίες έβαλε φρένο, ευτυχώς, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας...) περάσαμε στις γενικές και αόριστες εξαγγελίες του πρωθυπουργού, στον αμφιλεγόμενο και άνευ αποτελέσματος «κοινωνικό διάλογο» και εν τέλει σε καθυστερημένη, περιορισμένη και αγχωτική συζήτηση στην Επιτροπή Αναθεώρησης. Αλλά και εκεί δεν πρυτάνευσε η αναζήτηση ευρύτερων συναινέσεων και συγκλίσεων, προκειμένου να περάσουν –με αμοιβαίες υποχωρήσεις και συμβιβασμούς– τουλάχιστον ορισμένες όντως ρεαλιστικές προοδευτικές προτάσεις που υποβλήθηκαν σε αυτό το τελικό στάδιο. Αντίθετα, αφ' ενός μεν επεδείχθη πλήρης αδιαλλαξία απέναντι στις ουκ ολίγες θετικές προτάσεις της ΝΔ (διότι, βεβαίως, δεν ήταν όλες «νεοφιλελεύθερες»...) αφ' ετέρου δε επελέγη η ατυχέστατη «εργαλειοποίηση» μιας ενδιαφέρουσας θεωρητικής συζήτησης, για το αν δεσμεύει (και πως) η πρώτη Βουλή την επόμενη. Αυτό οδήγησε σε μια ακραία και αλαζονική στάση, ως προς τον ρόλο της σημερινής κυβερνητικής πλειοψηφίας, που έδωσε απλόχερα, τόσο στην ΝΔ όσο και στο Κίνημα Αλλαγής, το άλλοθι που αναζητούσαν...

Ποιο ήταν το αποτέλεσμα; Όλες οι διατάξεις που είχαν προοδευτικό πρόσημο (θρησκευτική ουδετερότητα του κράτους και εγγυήσεις της θρησκευτικής ελευθερίας, κοινωνικά και εργασιακά δικαιώματα, μορφές άμεσης πολιτικές συμμετοχής, αναλογικό εκλογικό σύστημα στις βουλευτικές –και μόνον– εκλογές, πολιτικά δικαιώματα αλλοδαπών με μόνιμη διαμονή, νομοθετικός καθορισμός της περιφερειακής οργάνωσης του κράτους,) πέρασαν μόνο με την –οριακή και ευκαιριακή– κυβερνητική πλειοψηφία και κατά πάσα πιθανότητα θα απορριφθούν στην επόμενη Βουλή, όπου απαιτούνται τουλάχιστον 180 ψήφοι.

Αν λοιπόν δεν προκύψει κάποια εμπλοκή με την εκλογή του Προέδρου –που θα μπορούσε να οδηγήσει σε συνολική απόρριψη της αναθεώρησης στην επόμενη Βουλή... – φαίνεται ότι η αναθεώρηση θα περιορισθεί σε ελάχιστες διατάξεις, που είναι μεν χρήσιμες για την βελτίωση της λειτουργίας του πολιτεύματος αλλά σε καμία περίπτωση δεν αρκούν για να την χαρακτηρίσουν προοδευτική.

Εκτός αν θεωρήσουμε ότι ο προοδευτικός χαρακτήρας της έγκειται σε αυτό που ξεστόμισε ευθαρσώς ο εισηγητής της πλειοψηφίας: να αποτραπεί, για τα επόμενα δέκα χρόνια, η αναθεώρηση του άρθρου 16 για τα μη κρατικά πανεπιστήμια...

Πηγή: «Εφημερίδα των Συντακτών», 8/3/2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λείπει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου

Πέτρος Παραράς, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, Επίτιμος Αντιπρόεδρος ΣΤΕ

Στο άρθρο 110§2Σ ορίζεται ότι «Η ανάγκη της αναθεώρησης του Συντάγματος διαπιστώνεται με απόφαση της [Ολομέλειας] της Βουλής...». Με ερμηνεία της διάταξης αυτής, η θεωρία έχει δεχθεί ότι υπάρχει δέσμευση της δεύτερης αναθεωρητικής Βουλής μόνον ως προς την κατεύθυνση της αναθεωρητέας διάταξης. Τη δέσμευση αυτή απεδέχθη εξ αρχής η κυβέρνηση, ενώ, μεταγενεστέρως, η ερμηνεία αυτή έγινε δεκτή και από τη Ν. Δημοκρατία, με συνέπεια το επίμαχο άρθρο 32§4Σ να υπερψηφισθεί και από αυτή που συμφώνησε ως προς την κατεύθυνση: δηλαδή την απεμπλοκή της εκλογής του ΠτΔ από τη διάλυση της Βουλής που τον επιλέγει.

Όμως, σχεδόν όλοι οι ομότεχνοι δεν δέχονται ότι υπάρχει δέσμευση της δεύτερης Βουλής και ως προς το περιεχόμενο των αναθεωρητέων διατάξεων, δηλαδή τη μέθοδο που θα ακολουθηθεί για την επίτευξη του στόχου, και μόνον ο Σύριζα δέχεται την αντίθετη γνώμη. Η υπερψήφιση λοιπόν του άρθρου 32§4Σ και από τη Ν.Δ. στην α' Ολομέλεια της Βουλής (με 221 ψήφους) ήταν απρόσμενη για τον Σύριζα, διότι το αποτέλεσμα αυτό σημαίνει ότι στην επόμενη (αναθεωρητική) Βουλή, η πλειοψηφούσα παράταξη της Ν.Δ. μπορεί άνετα, με τουλάχιστον 151 βουλευτές που θα διαθέτει, να μη δεχθεί το περιεχόμενο του αναθεωρητέου άρθρου 32§4Σ, όπως το είχε διατυπώσει αρχικώς ο Σύριζα.

Για να δυσχερανθεί λοιπόν η θέση της Ν.Δ. – δηλαδή στη νέα Βουλή να απαιτούνται 180 ψήφοι, ενώ όπως έχουν τώρα τα πράγματα αρκούν 151 ψήφοι – διοχετεύθηκε στον τύπο η σκέψη ότι ο Σύριζα, κατά την ψηφοφορία που θα επακολουθήσει στη β' Ολομέλεια γύρω στις 15 Μαρτίου, δεν υποχρεούται να υπερψηφίσει και πάλι το άρθρο 32§4Σ με όλους τους βουλευτές της πλειοψηφίας, αλλά ενδέχεται να αποσύρει τόσους βουλευτές, ώστε το σύνολο που θα υπερψηφίσουν και πάλι το άρθρο 32§4Σ (Σύριζα και Ν.Δ.) να είναι λιγότεροι από 180, ώστε στην επόμενη Βουλή να απαιτούνται τουλάχιστον 180 ψήφοι – και όχι μόνον 151 – για να υπερψηφισθεί η διάταξη αυτή, όπως ακριβώς την έχει διατυπώσει η Ν.Δ., δηλαδή 200, 180 και 151 βουλευτές. Όμως η συριζαϊκή αυτή μεθόδευση είναι αντισυνταγματική για τους εξής λόγους:

Η προηγηθείσα α' Ολομέλεια της Βουλής δέχθηκε (14.2.2019) την πρόταση της 50μελούς Επιτροπής, ότι υπάρχει ανάγκη να αναθεωρηθεί το άρθρο 32§4Σ, ώστε να αποσυνδεθεί, επιτέλους, η εκλογή του ΠτΔ από την πρόωγη διάλυση της επόμενης Βουλής. Εφόσον λοιπόν διαπιστώθηκε στην α' Ολομέλεια η ανάγκη αναθεώρησης του άρθρου 32§4Σ, με ευρεία μάλιστα πλειοψηφία, δεν είναι δυνατόν, μετά τριάντα ημέρες, η ίδια Ολομέλεια της Βουλής και με τους ίδιους βουλευτές, να διαπιστώσει ξαφνικά ότι τώρα εξέλιπεν αυτή η ανάγκη!, αφού αυτό ακριβώς θα σημαίνει η απόφαση του Σύριζα “να αποσύρει”, π.χ., το 1/3 των βουλευτών του από το Κοινοβούλιο – ή αυτοί να υποχρεωθούν να καταψηφίσουν την ίδια διάταξη που προ μηνός υπερψήφισαν. Η μεθόδευση δε

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λέει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

αυτή υποστηρίζεται διότι, δημοσκοπικά, ο Σύριζα θα χάσει στις επερχόμενες εκλογές, επιδιώκει δε, με τον πλάγιο αυτόν τρόπο, να ξαναγίνουν μέσα σε τέσσερις μήνες νέες εκλογές, ελπίζοντας τότε να υπερψηφισθεί και πάλι. Το Σύνταγμα όμως προϋποθέτει υπεύθυνη κυβέρνηση και δεν ανέχεται φθηνές παλινδρομήσεις.

Στην περίπτωση λοιπόν αυτή, παραβιάζεται ευθέως το άρθρο 110§2Σ, διότι στην αναθεωρητική διαδικασία ισχύει προφανώς ο κανόνας ότι, εφόσον η κυβέρνηση, που έχει και την πρωτοβουλία, διέγνωσε τη σοβαρότατη ανάγκη τροποποίησης συνταγματικής διάταξης και η α΄ Ολομέλεια συμφώνησε σ' αυτό, η ίδια κυβερνητική πλειοψηφία δεν δύναται πλέον, τούτο επιβάλλει η λογική ερμηνεία, να υπαναχωρήσει στην προσεχή Ολομέλεια και να ματαιώσει ή δυσχεράνει την αναθεώρηση για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας και μόνον. Ισχύει, άρα, εδώ το λατινικό «electa una via, non datur recursus ad alteram».

Ενδεχόμενη λοιπόν πραγματοποίηση των μεθοδεύσεων αυτών θα σημαίνει σύμπραξη στη νομική διαδικασία αναθεώρησης χωρίς να υπάρχει σοβαρή πρόθεση δέσμευσης, παρά μόνον χάριν παιδιάς (jocandi causa). Ελλείπει εδώ η απαιτούμενη στοιχειώδης κυβερνητική σοβαρότητα και επιστημονική συνέπεια. Θα πρόκειται περί κοινοβουλευτικού παραλογισμού και αυτοεξευτελισμού.

Και εδώ ο βάρβαρος θα «είναι ένας σφριγηλός [αλλά] άξεστος νέος μπροστά σε μια “εν πολλαίς αμαρτίαις” γερασμένη κοινωνία – μια κοινωνία παραιτημένη από την ελευθερία, την κριτική σκέψη, το ήθος και την αναζήτηση του κάλλους που κάποτε της είχαν δώσει νόημα». Ο Αλάριχος είναι πάλι εδώ!

Πηγή: «Η Καθημερινή», 13/3/2019

Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;

Γιώργος Σωτηρέλης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τα αποτελέσματα της δεύτερης ψηφοφορίας για την συνταγματική αναθεώρηση δεν έκρυβαν τελικά εκπλήξεις. Επιβεβαίωσαν απλώς ότι η επόμενη Βουλή θα κληθεί να διεκπεραιώσει μια αναθεώρηση μειωμένων προσδοκιών, η οποία κάθε άλλο παρά δικαίωσε τις πομπώδεις διακηρύξεις για μια «ριζική» και «τολμηρή» αναθεώρηση με «προοδευτικό» πρόσημο. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι εξ ορισμού δεν νοείται μια τέτοια αναθεώρηση, όπως προσπάθησαν να μας πείσουν, σε όλους τους τόνους, ορισμένοι εκπρόσωποι της ΝΔ και του ΚΙΝΑΛ. Το ότι το Σύνταγμα επιζητεί την συναίνεση δεν σημαίνει ότι για να γίνει αναθεώρηση πρέπει να συμφωνούν όλες οι πολιτικές δυνάμεις, στο όνομα ενός αορίστως προβαλλόμενου «εθνικού συμφέροντος». Όχι μόνον διότι η επίκληση ενός τέτοιου συμφέροντος είναι κατά κανόνα παραπλανητική, καθώς υποκρύπτει την προσπάθεια ισοπεδωτικής επιβολής μιας αντιδημοκρατικής σε τελευταία ανάλυση ιδεολογίας, αλλά και διότι αυτοί που το προβάλλουν, συνήθως κατά τρόπο αξιωματικό, είτε κινούνται από μικροπολιτικές ιδιοτέλειες είτε έχουν την ψευδαίσθηση ότι συνομιλούν με την ιστορία. Στην πραγματικότητα αυτή η λογική θυμίζει την πρώιμη φάση του

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λείπει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

αστικού (και ατομικιστικού) φιλελευθερισμού, όταν οι μόνοι που θεωρούνταν ικανοί να διερμηνεύουν την θέληση του «έθνους» ήταν οι «φωτισμένοι» και οι «ικανοί». Τέτοιοι βέβαια θεωρούνταν τότε μόνο οι έχοντες και κατέχοντες της εποχής ενώ τώρα την θέση τους έχουν πάρει οι «τεχνικοί της εξουσίας», οι οποίοι αρέσκονται να ομιλούν στο όνομα του «έθνους» αλλά ερήμην του λαού και των πραγματικών συμφερόντων του...

Με άλλα λόγια, η συνταγματική πολιτική των κομμάτων δεν είναι τίποτε άλλο από ένα υποσύνολο της εν γένει πολιτικής και άρα τέμνεται, εν τέλει, από τις ίδιες διαφορές και αντιθέσεις, εστιασμένες απλώς στο πεδίο των αναθεωρητικών επιλογών. Ως εκ τούτου, όταν ο συσχετισμός των πολιτικών δυνάμεων στην Βουλή το επιτρέπει, μια αναθεώρηση μπορεί να είναι όντως προοδευτική. Αυτό συνέβη, για παράδειγμα, έστω και κατ'αρχήν, με την (μονοθεματική) αναθεώρηση του 1986, η οποία συγκέντρωσε την συναίνεση μόνο της ευρείας Αριστεράς για την αποτίναξη της ιδιότυπης κηδεμονίας που είχε επιβάλει στην πολιτική ζωή ο Κωνσταντίνος Καραμανλής (ασχέτως αν η αναθεώρηση αυτή παρεξέτράπη εν τέλει προς τον πρωθυπουργοκεντρισμό). Προοδευτική, επίσης, θα μπορούσε να είναι και η αναθεώρηση του 2001, αν είχε μείνει στην γραμμή που είχε χαράξει ο Ανδρέας Παπανδρέου το 1995 και δεν υποτασσόταν, μετά το 1996, στην λογική μιας άχρωμης, άοσμης και μονομερούς συναίνεσης με την ΝΔ.

Αντίθετα, ο σημερινός συσχετισμός των δυνάμεων είναι φανερό ότι δεν επιτρέπει ευρείες συγκλίσεις προς μια ριζοσπαστική προοδευτική κατεύθυνση. Επιπλέον, δε, όταν σοβεί μια τόσο σοβαρή και πολυεπίπεδη κρίση, εκείνο που προέχει δεν είναι η πρόταση των διαχωριστικών γραμμών αλλά η αναζήτηση ευρύτερων συναινέσεων, με επίκεντρο την από κοινού υπέρβαση των θεσμικών παθογενειών και παρεκτροπών που προκάλεσαν αυτήν την κρίση. Με άλλα λόγια, η έννοια της «προόδου» στην δεδομένη συγκυρία προσλαμβάνει ευρύτερο περιεχόμενο και πρέπει να διέπεται από μια διαφορετική λογική, η οποία δεν παραγνωρίζει μεν την κύρια αντίθεση Αριστεράς-Δεξιάς αλλά συνυπολογίζει και άλλες μείζονες αντιθέσεις (δημοκρατία-αυταρχισμός, ευρωπαϊσμός-εθνικισμός) που έχουν σήμερα αναχθεί σε κυρίαρχες και επιβάλλουν μια ειλικρινή και εποικοδομητική αναζήτηση λύσεων από όλο το φάσμα των δημοκρατικών-κοινοβουλευτικών δυνάμεων.

Ακριβώς το αντίθετο έκανε η κυβερνητική πλειοψηφία. Αφού πέρασε από ένα πρώτο στάδιο με προέχον στοιχείο τον μαξιμαλισμό –σύμφυτο με την παιδική της ασθένεια, τον αριστερισμό– και τον συνταγματικό λαϊκισμό, τελικά αποφάσισε, λίγους μήνες πριν από τις εκλογές, να υποβάλει επιτέλους στη Βουλή συγκεκριμένες προτάσεις, ορισμένες από τις οποίες ήταν όντως προοδευτικές αλλά και ρεαλιστικές. Τις διαχειρίστηκε όμως με τόσο προβληματικό τρόπο ώστε όχι μόνον έδωσε απλόχερα τα προσχήματα που αναζητούσε η ΝΔ για να υπονομεύσει το εγχείρημα αλλά και τροφοδότησε ένα διάχυτο κλίμα πολιτικής καχυποψίας, που οδήγησε τελικά σε μια στείρα διαδικασία, με κυρίαρχη την λογική του άσπρου-μαύρου.

Δεν είναι λοιπόν διόλου συμπτωματικό το ότι ελάχιστες

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λέει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

τροποποιήσεις έλαβαν πάνω από 180 ψήφους και άρα συγκεντρώνουν αρκετές πιθανότητες να αναθεωρηθούν στην επόμενη Βουλή, όπου απαιτούνται τουλάχιστον 151 ψήφοι.

Οι τροποποιήσεις αυτές, βέβαια, κάθε άλλο παρά αμελητέες μπορούν να θεωρηθούν, ιδίως στο μέτρο που αφορούν τον περιορισμό των προνομίων ως προς την δικαστική αντιμετώπιση βουλευτών και –ιδίως– υπουργών, τη σύσταση εξεταστικών επιτροπών και από την μειοψηφία, τις βελτιώσεις ως προς την ίδρυση και την επιλογή της ηγεσίας των Ανεξάρτητων Αρχών και, πλέον, την απεμπλοκή της εκλογής του Προέδρου από την διεξαγωγή βουλευτικών εκλογών (το πώς θα γίνει αυτή η απεμπλοκή, βέβαια, θα το αποφασίσει κυριαρχικά η επόμενη Βουλή, ανάλογα με τους πολιτικούς συσχετισμούς που θα επικρατήσουν, καθώς τόσο η επιχειρηματολογία του ΣΥΡΙΖΑ, για πλήρη δέσμευση της επόμενης Βουλής όσο και η επιχειρηματολογία της ΝΔ και του ΚΙΝΑΛ, με αφορμή την καταψήφιση του άρθρου 30 Σ, δεν μπορούν να έχουν κανένα πρακτικό αντίκρουσμα).

Τα ανωτέρω, λοιπόν, στοιχειοθετούν μια ευπρεπή –έστω και μινιμαλιστική– αναθεώρηση, η οποία εν τέλει είναι προτιμότερη από μια νέα παραπομπή στις καλές, σαν αυτήν που υπαινίσσεται η ΝΔ.

Ωστόσο, τα πράγματα θα ήταν πολύ διαφορετικά αν είχε επιδειχθεί η ίδια διάθεση αναζήτησης εποικοδομητικών και συναινετικών λύσεων και για πολλές άλλες προτάσεις, που έφθασαν στην Ολομέλεια. Ειδικότερα:

Όπως αναφέρθηκα αναλυτικά σε προηγούμενο άρθρο (Η αναθεώρηση των μειωμένων προσδοκιών, Νέα 16.2.2019), πέρα από το ότι ο ΣΥΡΙΖΑ απέτρεψε ευρύτερες συγκλίσεις λόγω της άκριτης και άστοχης πρόταξης του ζητήματος της δέσμευσης της επόμενης Βουλής από τις αποφάσεις της σημερινής δεν έκανε και κανένα άνοιγμα σε ενδιαφέρουσες προτάσεις τόσο της ΝΔ (τις οποίες χαρακτήρισε συλλήβδην «νεοφιλελεύθερες...») όσο και του ΚΙΝΑΛ. Σε «αντίποινα», τα δύο αυτά κόμματα δεν υποστήριξαν σχεδόν καμία από τις ουκ ολίγες ενδιαφέρουσες προτάσεις του ΣΥΡΙΖΑ, είτε ευθέως (ΝΔ) είτε προσχηματικά (ΚΙΝΑΛ). Έτσι οι προτάσεις του ΣΥΡΙΖΑ ψηφίσθηκαν κατά κανόνα μόνο –ή σχεδόν μόνο– από την κυβερνητική πλειοψηφία και έτσι συγκεντρώνουν ελάχιστες πιθανότητες να τελεσφορήσουν στην επόμενη Βουλή (όπου απαιτούνται τουλάχιστον 180 ψήφοι).

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω, ερωτάται: Τι είναι εν τέλει σήμερα προοδευτική συνταγματική πολιτική; Το να καταθέτεις προτάσεις χωρίς καμία σχεδόν πιθανότητα επιτυχίας, μόνο και μόνο για να επαίρεσαι –ή να βαυκαλίζεσαι– ότι έχουν «αριστερό» ιδεολογικοπολιτικό στίγμα, ή να προσπαθείς από την αρχή να διαμορφώσεις ένα κλίμα γενικότερης συνεννόησης, ώστε να επιτύχεις, μέσα από αμοιβαίες υποχωρήσεις, το βέλτιστο εφικτό αποτέλεσμα για το πολίτευμα και τα θεμελιώδη δικαιώματα; Η απάντηση είναι μάλλον προφανής αλλά δυστυχώς ο ΣΥΡΙΖΑ εξακολουθεί να εθελotuφλεί και να θυσιάζει, στην λογική του εντυπωσιασμού και του όλα ή τίποτα, την ουσία της πολιτικής.

Πηγή: «Τα Νέα», 16/3/2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λέει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας

Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Καθηγητής Δικαίου και Διοίκησης ΕΑΠ

Το κείμενο αυτό έχει γραφτεί πριν από τη δεύτερη ψηφοφορία στη Βουλή για τον καθορισμό των διατάξεων που πρέπει να αναθεωρηθούν και για τον λόγο αυτόν θα περιοριστεί σε μια ανάλυση με βάση τη φυσιολογική εξέλιξη των πραγμάτων. Το πιο κρίσιμο ζήτημα στην ψηφοφορία αυτή είναι αν θα επιβεβαιωθεί το αποτέλεσμα της πρώτης ψηφοφορίας όσον αφορά την πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 32 παρ. 4 Συντ.. Στην πρώτη ψηφοφορία, με ευρύτατη πλειοψηφία 221 βουλευτών, υπερψηφίστηκε η πρόταση για την αναθεώρηση του άρθρου αυτού, έτσι ώστε να μην διαλύεται η Βουλή σε περίπτωση αποτυχίας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας με την αυξημένη πλειοψηφία που ορίζει το άρθρο 32 παρ. 3 Συντ., δηλαδή 200 βουλευτών στις δύο πρώτες ψηφοφορίες και 180 στην τρίτη. Όπως φαίνεται, δεν θα υπάρξει μεταβολή στάσης του κυβερνώντος κόμματος στο θέμα αυτό και έτσι η πρόταση για την αναθεώρηση του άρθρου 32 παρ. 4 Συντ. θα υπερψηφιστεί με πλειοψηφία άνω των 180 βουλευτών. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως η επόμενη Βουλή θα έχει τη δυνατότητα να αποφασίσει για την αναθεώρηση του άρθρου 32 παρ. 4 Συντ. με πλειοψηφία 151 βουλευτών. Ωστόσο, το γεγονός ότι στην πρώτη ψηφοφορία δεν κρίθηκε αναθεωρητέο το άρθρο 30 παρ. 1 Συντ., το οποίο προβλέπει έμμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, δηλαδή εκλογή από τη Βουλή και όχι άμεσα από το εκλογικό σώμα, περιορίζει το εύρος των δυνατών επιλογών της Αναθεωρητικής Βουλής. Τα δύο αυτά άρθρα είναι αλληλένδετα, αλλά από τη στιγμή που το άρθρο 30 παρ. 1 Συντ. κρίθηκε μη αναθεωρητέο, η αναθεώρηση του άρθρου 32 παρ. 4 Συντ. δεν μπορεί να έρχεται σε αντίφαση προς το άρθρο 30 παρ. 1 Συντ., αφού μάλιστα και αυτό το τελευταίο είχε προταθεί για αναθεώρηση (πρβλ. Ξ. Κοντιάδης, Η αναθεώρηση του Συντάγματος, 2000, σελ. 358 επ.).

Συνεπώς, η Αναθεωρητική Βουλή δεν μπορεί πλέον: (α) να καθιερώσει άμεσα εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό και (β) να διευρύνει το σώμα των εκλεκτόρων, π.χ. με τη συμμετοχή των εκπροσώπων των ΟΤΑ.

Η μη αναθεώρηση του άρθρου 30 παρ. 1 Συντ. δεν θα μπορούσε πάντως να δικαιολογήσει υπαναχώρηση του κυβερνώντος κόμματος από την πρόταση για αναθεώρηση του άρθρου 32 παρ. 4 Συντ., έστω και αν αυτή δεν μπορεί πλέον να πραγματοποιηθεί στο σύνολό της, δηλαδή με την πρόβλεψη ως «έσχατης λύσης» ακόμη και της άμεσης εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό. Εννοείται βέβαια ότι μια τέτοια υπαναχώρηση θα έπρεπε να εξηγηθεί δημόσια πριν από την ψηφοφορία, αλλά και πάλι θα ήταν δύσκολο να βρεθούν πειστικά επιχειρήματα που να την δικαιολογούν.

Ανοιχτό παραμένει το ζήτημα του τρόπου της έμμεσης εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας χωρίς διάλυση της Βουλής. Δύο λύσεις νομίζω υπάρχουν: (α) από την τέταρτη ψηφοφορία και μετά να απαιτείται πλειοψηφία των 151 βουλευτών και να διεξάγονται επαναλαμβανόμενες ψηφοφορίες μέχρις ότου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Τι μας λέει στην πραγματικότητα το βιβλίο «Ο Πρόεδρος» για την ψήφο του δικαστή John Roberts στην απόφαση για το Obamacare», Mark Tushnet
- «Οι εκπλήξεις της συνταγματικής αναθεώρησης», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Αναθεώρηση: ξαφνική ωρίμανση ή τακτικός ελιγμός;», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Μία ιδεολογικοπολιτική αποτίμηση της Συνταγματικής Αναθεώρησης», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Οι μεταμορφώσεις του κυβερνητικού Αλάριχου», Πέτρος Παραράς
- «Πού βαδίζει η συνταγματική αναθεώρηση;», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Ενίσχυση των ικανοτήτων γυναικών υποψηφίων για δημόσια αξιώματα και εκπροσώπων των μέσων ενημέρωσης για τη συμμετοχή τους στον δημόσιο διάλογο στην Ελλάδα - GENDER PUBLIC DEBATE

Εκδηλώσεις

- «100 Χρόνια από το Σύνταγμα της Βαϊμάρης»

επιτευχθεί η πλειοψηφία αυτή· (β) τέταρτη ψηφοφορία στην οποία να απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία 151 βουλευτών και αν χρειαστεί, μια πέμπτη και τελευταία ψηφοφορία μεταξύ των δύο προσώπων που πλειοψήφισαν στην τέταρτη ψηφοφορία και εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με σχετική πλειοψηφία. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να επιλεγεί η λύση που θα συγκεντρώνει την μεγαλύτερη δυνατή κοινοβουλευτική συναίνεση.

Πηγή: «Πρώτο Θέμα», 17/3/2019

Προγράμματα

- **Ενίσχυση των ικανοτήτων γυναικών υποψηφίων για δημόσια αξιώματα και εκπροσώπων των μέσων ενημέρωσης για τη συμμετοχή τους στον δημόσιο διάλογο στην Ελλάδα - GENDER PUBLIC DEBATE**

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, σε συνεργασία με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Υπουργείο Εσωτερικών θα υλοποιήσει το έργο «Ενίσχυση των ικανοτήτων γυναικών υποψηφίων για δημόσια αξιώματα και εκπροσώπων των μέσων ενημέρωσης για τη συμμετοχή τους στον δημόσιο διάλογο στην Ελλάδα – GENDER PUBLIC DEBATE».

Η υλοποίηση του έργου ξεκίνησε την 1η Απριλίου 2019 και θα διαρκέσει 22 μήνες. Οι δράσεις που θα πραγματοποιηθούν θα συγχρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια (2014-2020)» της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση της ικανότητας (α) γυναικών πολιτικών και υποψηφίων για δημόσιο αξίωμα και (β) εκπροσώπων των μέσων ενημέρωσης (δημοσιογράφων, σπουδαστών ΜΜΕ, μπλόγκερς) προκειμένου να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν, να αντιμετωπίζουν και να προλαμβάνουν τη διακριτική μεταχείριση λόγω φύλου στον δημόσιο διάλογο.

Οι δράσεις του έργου αναμένεται να ωφελήσουν περίπου 120 δημοσιογράφους και φοιτητές ΜΜΕ, καθώς και 100 γυναίκες πολιτικούς και υποψήφιας.

Εκδηλώσεις

- **«100 Χρόνια από το Σύνταγμα της Βαϊμάρης. Ποιοι είναι οι εχθροί της Δημοκρατίας σήμερα;»**
14 Μαρτίου 2019, Ινστιτούτο Γκαίτε

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση που συνδιοργάνωσαν το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου και το Ίδρυμα Friedrich-Ebert-Stiftung στην Αθήνα με θέμα «100 Χρόνια από το Σύνταγμα της Βαϊμάρης. Ποιοι είναι οι εχθροί της Δημοκρατίας σήμερα;», την Πέμπτη 14 Μαρτίου 2019, στο Ινστιτούτο Γκαίτε.

Στην εκδήλωση συζητήθηκαν οι αιτίες της κατάρρευσης της Δημοκρατίας και παρουσιάστηκαν επιχειρήματα και αντεπιχειρή-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- «100 Χρόνια από το Σύνταγμα της Βαϊμάρης»

ματα για την ευθύνη του συνταγματικού σχεδιαστή του Συντάγματος της Βαϊμάρης.

Ομιλητές

Ulrich Storck, Διευθυντής του Ιδρύματος Friedrich Ebert στην Αθήνα

Michael Dreyer, Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο University of Jena

Nadine Rossol, Καθηγήτρια Ιστορίας στο University of Essex

Έφη Γαζή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Σύγχρονης Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πρόεδρος του Ιδρύματος Τσάτσου

Δημήτρης Χαραλάμπης, Ομότιμος Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τη συζήτηση συντόνισε η **Ξένια Κουναλάκη**, Επικεφαλής του Τμήματος διεθνών ειδήσεων της Καθημερινής.